

הכנסת היועצת המשפטית לכנסת

(סימוכין: 2024-154377)
י"ח בכסלו התשפ"ה
19 בדצמבר 2024

לכבוד
חבר הכנסת אמיר אוחנה
יושב ראש הכנסת

מכובדי שלום רב,

הנדון: טענה בדבר הצבעה כפולה של חבר הכנסת מישל בוסקילה

בהמשך לבדיקה שנערכה לבקשתך, בעקבות טענתה של חברת הכנסת יוליה מלינובסקי כי חבר הכנסת מישל בוסקילה ביצע הצבעה כפולה ממסך ההצבעה שלו ושל חברת הכנסת שרון השכל, אני מתכבדת להביא את התייחסותי לדברים:

1. ביום 19.12.24 בסביבות השעה 3:51 לפנות בוקר התקיימה במליאה הצבעה בקריאה השלישית על הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2025) (הקפאת שכר נושאי משרה ברשויות השלטון וברשויות מקומיות בשנת 2025), התשפ"ה-2024 (להלן – הצעת החוק) (בישיבה שהחלה ביום 18.12.24).
2. סמוך מאוד לאחר תום הקריאה השלישית ולאחר שהכרזת על תוצאות ההצבעה על הצעת החוק ועברת לנושא הבא בסדר היום, ניגשה אליך חברת הכנסת יוליה מלינובסקי והתריעה כי ראתה את חבר הכנסת מישל בוסקילה (היושב בצמוד לחברת הכנסת שרון השכל) מצביע גם ממסך ההצבעה של חברת הכנסת שרון השכל (שישבה במקומה, הנמצא בשורה לפני מקום מושבה של חברת הכנסת מלינובסקי, באלכסון).
3. בעת האירוע עו"ד ירון אונגר מצוות הייעוץ המשפטי למליאה נכח בתא המומחים במליאה. עו"ד אייל לב ארי ואנוכי צפינו במקביל בשידור הדיון בזמן אמת, ושנינו אף שוחחנו טלפונית עם עו"ד אונגר להנחייתו בענין.
4. לאור פניית חברת הכנסת מלינובסקי אליך ולאור בקשתך, בדקנו את האירוע, כמפורט להלן:
א. חברת הכנסת מלינובסקי ציינה בפני עו"ד אונגר מיד לאחר ההצבעה כי ראתה את חבר הכנסת בוסקילה מצביע פעמיים, לאחר שראה שחברת הכנסת השכל אינה מצביעה.
ב. חברת הכנסת השכל ציינה בפני מיד לאחר ההצבעה כי חבר הכנסת בוסקילה לא הצביע בוודאות במסך שלה, למרות שהוא כיוון את ידו לעבר המסך שלה, ושהיא הניאה אותו מלעשות כן ובהיותו חבר כנסת חדש, היא אף הסבירה לו כי הדבר אסור.
ג. באותה עת, אני שוחחתי טלפונית עם חבר הכנסת בוסקילה והוא אמר לי שהוא מכיר את האיסור, אלא שהוא ראה שחברת הכנסת שרון השכל עסוקה ושלא היה ברור לה לחלוטין כי עתה מצביעים ולכן הוא ביקש לסמן לה כי מצביעים עכשיו ושההצבעה היא בעד.

ד. לאחר מכן, עו"ד לב ארי ואני צפינו הן במצלמות האבטחה שמוצבות במליאה והן בקטע השידור הרלוונטי מערוץ הכנסת. במצלמות האבטחה של הכנסת ניתן לראות שחבר הכנסת בוסקילה מצביע במקומו במערכת ההצבעה שלו; חברת הכנסת השכל לא מצביעה מיד עם תחילת ההצבעה עקב התעסקותה בטלפון הנייד שלה; כעבור מספר שניות מתחילת ההצבעה הן אצבעה של חברת הכנסת השכל והן ידו של חבר הכנסת בוסקילה מושטות לכיוון מסך ההצבעה של חברת הכנסת השכל, וניתן לראות כי נעשתה הצבעה באמצעות המסך (את ההצבעה במסך מזהים בסרטון עקב שינוי במראה המסך באותה נקודת זמן, כפי שנקלט במצלמות, כאשר כעבור זמן קצר נראים שוב לחצני ההצבעה על המסך).

ה. ניתן להסיק מהצפייה במצלמות האבטחה של הכנסת כי חברת הכנסת השכל הושיטה את אצבעה לחלק העליון של המסך (שם ממוקמים לחצני הבעד והנגד) וידו של חבר הכנסת בוסקילה הושיטה לכיוון תחתית המסך (שם ממוקמים לחצני הנמנע והנוכח), אולם מזווית המצלמה לא ניתן לומר מי מבין השניים הצביע.

ו. מצפיה במצלמות ערוץ הכנסת, ניתן לראות כי חברת הכנסת השכל הצביעה ומיד לאחר מכן חבר הכנסת בוסקילה הושיט את ידו למסך ההצבעה של חברת הכנסת השכל, ומזווית זו על פניו נראה שהאצבע המושטת של חבר הכנסת בוסקילה לא נגעה במסך של חברת הכנסת השכל; כמו כן, נראה שיח בין השניים.

ז. לאחר מכן, כי התפתח דין ודברים בין חברת הכנסת מלינובסקי לבין חבר הכנסת בוסקילה וחברת הכנסת שרון השכל.

ח. בדיקת פלט ההצבעה שמפיקה מזכירות הכנסת מראה כי חברת הכנסת השכל הצביעה בעד (דהיינו, נעשתה לחיצה על החלק העליון במסך); כך הצביע גם חבר הכנסת בוסקילה, וזו היתה עמדת הקואליציה ביחס להצבעה בקריאה השלישית על הצעת החוק.

5. טרם אציין את מסקנותיי במקרה זה, אעמוד על הדין החל:

א. האיסור על הצבעה כפולה הוא פלילי ונבחן בעבר בכנסת השש-עשרה בעניינם של חברי הכנסת גורלובסקי וחזן ובכנסת ה-24 בעניינו של חבר הכנסת קארה.

ב. שלב ההצבעה הוא תמצית זכות ההשתתפות של חבר הכנסת בה הוא מביע את עמדתו הסופית בנושא שעל סדר יומה של הכנסת. לתוצאות ההצבעה ולאמינותן משקל לגליטימיות הציבוריות שניתנת להן כביטוי להכרעת הרוב.

ג. סעיף 36(א)(1) לתקנון הכנסת קובע שחבר הכנסת יצביע באמצעות מערכת ההצבעה האלקטרונית, ממקום מושבו הקבוע בלבד. חל איסור על חבר הכנסת להצביע עבור חבר הכנסת אחר, אף אם זה ביקש ממנו. חבר הכנסת רשאי להצביע רק בעצמו וממקום מושבו הקבוע בלבד.

ד. חבר הכנסת לא יכול לעבור על איסור ההצבעה שלא ממקומו גם לא באמצעות חפץ כלשהו. במקרה אחר שאירע בכנסת ה-24 לא אפשרנו לתקן את הצבעתו של חבר הכנסת שטען כי הצבעתו השתנתה עקב דף נייר שלחץ על מסך ההצבעה שלו וזאת כדי למנוע טענות דומות בעתיד שעשויות לעוות את רצון הרוב.

ה. כאשר נטענת טענה של הצבעה כפולה או כל תקלה אחרת בהליך ההצבעה, שיש בה כדי לעוות את תוצאות ההצבעה ואת הכרעת הרוב, יש לקיים את הבירור באופן מיידי וניטרלי.

6. במקרה זה, לבקשתך, כיוון שהיועץ המשפטי למליאה ואני צפינו באירוע בזמן אמת, פעלנו מיד לבדיקתו באמצעות פניה לחברי הכנסת הרלוונטיים, שמיעתם ובאמצעות צפיה בסרטונים השונים.

7. עמדתי, לאחר צפיות בסרטונים השונים כמפורט לעיל, היא כי ניתן לקבוע במידה גבוהה של ודאות, שחברת הכנסת השכל הצביעה ממקומה בעד הצעת החוק ושזו גם ההצבעה שנקלטה במערכת.

8. הן במצלמות האבטחה של הכנסת והן בשידור ישיבת המליאה בערוץ הכנסת ניתן לראות שחבר הכנסת בוסקילה הושיט את ידו לכיוון מסך ההצבעה של חברת הכנסת השכל. אך גם אם הוא הגיע כדי המסך (ועל פניו זה לא נראה כך ממצלמת ערוץ הכנסת), ידו הופנתה לחלקו התחתון של המסך בו ממוקמים לחצני הנוכח ונמנע. מובן כי גם מכך על חברי הכנסת להימנע לחלוטין בהצבעותיהם במליאה בהתאם לדין האתי ובכלל. במבט צופה פני עתיד, אפעל להנחיה ברורה בענין הצבעות, התנהלות ראווה של חברי הכנסת בהן ודרכי הבירור. אך במבחן התוצאה של מקרה זה, ומצילומי ערוץ הכנסת ניתן לומר שלא חבר הכנסת בוסקילה ייצר הצבעה במסך ההצבעה של חברת הכנסת השכל. לפיכך, תוצאות ההצבעה כפי שהתקבלו הן נכונות ומשקפות את ההצבעה ואין צורך בהצבעה חוזרת.

בכבוד רב,

שגית אפיק

העתקים :

חברת הכנסת שרון השכל
חבר הכנסת מישל בוסקילה
חברת הכנסת יוליה מלינובסקי
מר דן מרזוק, מזכיר הכנסת
גב' אלינור ימין, סגנית מזכיר הכנסת
גב' ראדה חסייסי, סגנית מזכיר הכנסת
עו"ד אייל לב ארי, היועץ המשפטי למליאה